

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Hubáčka a soudců JUDr. Elišky Cihlářové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **M. F.**, proti žalovanému: Odvolací finanční ředitelství, se sídlem Masarykova 31, Brno, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 25. 4. 2007, č. j. 5 Ca 143/2004 - 73,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e o d m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Městský soud v Praze (dále také „městský soud“) napadeným rozsudkem ze dne 25. 4. 2007, č. j. 5 Ca 143/2004 - 73, zamítl žalobu M. F., kterou tento žalobce podal proti rozhodnutí Finančního ředitelství v Praze (dále též „finanční ředitelství“) ze dne 25. 5. 2004, č. j. 4157/04 – 110, jímž bylo zamítnuto odvolání žalobce proti dodatečnému platebnímu výměru Finančního úřadu Praha – východ (dále také správce daně) ze dne 11. 8. 2003, č. j. 65064/03/058912/0634, kterým byl žalobci dodatečně stanoven základ daně ve výši 27.683.760 Kč a dodatečně vyměřena daň z příjmů fyzických osob za rok 2001 ve výši 8.824.420 Kč.

Proti tomuto rozsudku městského soudu podal žalobce jako stěžovatel (dále jen „stěžovatel“) odůvodněnou kasační stížnost, kterou opřel o důvody uvedené v ust. § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s., v níž se domáhal zrušení napadeného rozsudku městského soudu, a vrácení věci tomuto soudu k dalšímu řízení.

Kasační stížnost stěžovatele byla i s přílohovými materiály doručena Nejvyššímu správnímu soudu dne 23. 8. 2007.

Nejvyšší správní soud v průběhu přípravných prací směřujících k projednání kasační stížnosti však zjistil, že stěžovatel dne 19. 10. 2007 zemřel [úmrtní list vystavený Městským úřadem v Českém Brodě dne 12. 11. 2007 (kniha úmrtí svazek 6, ročník 2007, strana/list 109, pořadové číslo 272)] a že projednáním dědictví byl Okresním soudem pro Prahu - východ pověřen notář JUDr. Svatopluk Procházka (sdělení Okresního soudu pro Prahu – východ sp. zn. 25 D 1220/2007).

Nejvyšší správní soud se proto opakovaně obracel na uvedeného notáře s žádostí o sdělení okruhu dědiců zemřelého stěžovatele M. F. a stavu dědického řízení.

Usnesením ze dne 28. 11. 2008, č. j. 7 Afs 61/2007 - 154, Nejvyšší správní soud přerušil řízení o kasační stížnosti zemřelého stěžovatele, neboť v řízení nebylo možné pokračovat z toho důvodu, že se notářovi nedařilo stanovit okruh dědiců stěžovatele.

Notář JUDr. Svatopluk Procházka posléze přípisem ze dne 29. 6. 2012, sp. zn. 25 D 1220/2007, sdělil Nejvyššímu správnímu soudu, že zemřelý stěžovatel jako zůstavitel nezanechal žádnou závěť a že v průběhu řízení všichni, kteří přicházeli v úvahu jako dědicové ze zákona, dědictví odmítli. Ve vztahu k této skutečnosti a ust. § 462 občanského zákoníku proto v dědickém řízení jedná Česká republika, zastoupena Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových. Usnesením Okresního soudu pro Prahu – východ ze dne 26. 7. 2011, č. j. 25 D 1220/2007 – 513, které nabylo právní moci dne 26. 8. 2011, byla nařízena likvidace dědictví po uvedeném zůstaviteli ve smyslu ust. § 175t občanského soudního řádu. Naposledy pak notář JUDr. Svatopluk Procházka sdělil Nejvyššímu správnímu soudu přípisem ze dne 4. 9. 2013, sp. zn. 25 D 1220/2007, že ohledně okruhu účastníků dědického řízení nedošlo k žádným změnám a exekutor, pověřený zpeněžením majetku zůstavitele, nadále provádí dražby.

Nejvyšší správní soud poté po vyjasnění povahy věci a okruhu dědiců zemřelého stěžovatele vydal usnesení ze dne 18. 12. 2013, č. j. 7 Afs 61/2007 – 253, o pokračování v přerušném řízení, v němž zaujímá tyto skutkové a právní závěry.

Podle ust. § 107 odst. 1 věty první zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „o. s. ř.“), užitého přiměřeně v souladu s § 64 s. ř. s., „[j]estliže účastník ztratí po zahájení řízení způsobilost být účastníkem řízení dříve, než řízení bylo pravomocně skončeno, posoudí soud podle povahy věci, zda v řízení může pokračovat.“

Povaha věci brání pokračování v řízení zejména tam, kde účastník nemá žádného právního nástupce, který by převzal (mohl převzít) právo nebo povinnost, o něž v řízení jde. Taková situace nastává např. při zastavení dědického řízení po zemřelém účastníku řízení podle § 175h odst. 1, 2 o. s. ř. (zůstavitel nezanechal majetek nebo zanechal majetek jen nepatrné hodnoty) a v majetkových sporech též zejména při přenechání předluženého dědictví věřitelům k úhradě zůstavitelových dluhů podle § 175p o. s. ř. nebo při likvidaci dědictví podle § 175t o. s. ř. (srov. Drápal, L., Bureš, J. a kol. *Občanský soudní řád I, II Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 720).

V projednávané věci Nejvyšší správní soud zjistil, že dědictví po zemřelém stěžovateli bylo značně předloženo, věřitelé nevyužili svého práva ve smyslu ust. § 175p odst. 1 o. s. ř. a pravomocným usnesením příslušného okresního soudu byla nařízena jeho likvidace (§ 175t odst. 1 o. s. ř.). Nařízením likvidace se ale zásadně mění smysl a účel dědického řízení, neboť zde již nejde o zjištění a deklaraci dědického práva po zůstaviteli, ale o zajištění úhrady pohledávek zůstavitelových věřitelů. Stěžovatel proto nemá již s ohledem na výše uvedené důvody a závěry právní nástupce.

Nejvyšší správní soud ostatně vyslovil již v usnesení ze dne 11. 7. 2013, č. j. 6 Ads 66/2009 – 113, dostupné na www.nssoud.cz, obdobný právní názor, že : „*Pokud byla nařízena likvidace dědictví po zemřelém žalobci (§ 175t o. s. ř.) a neexistuje-li ve vztahu k § 107 odst. 2 o. s. ř. speciální úprava nástupnictví, nemá tento účastník žádného právního nástupce. V takové situaci soud podání žalobce odmítne podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. pro nesplnění podmínek řízení.*“

Podle ust. § 107 odst. 2 o. s. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2013, „*Ztratí-li způsobilost být účastníkem řízení fyzická osoba a umožňuje-li povaha věci pokračovat v řízení, jsou procesním nástupcem,*

pokračování

nestanoví-li zákon jinak, její dědici, popřípadě ti z nich, kteří podle výsledku dědického řízení převzali právo nebo povinnost, o něž v řízení jde.“

Nejvyšší správní soud též zjistil, že zemřelý stěžovatel jako zůstavitel nezanechal žádnou závěť a že v průběhu řízení všichni, kteří přicházeli v úvahu jako dědicové ze zákona, dědictví odmítli. Odmítnutí dědictví je jednostranný hmotněprávní úkon fyzické nebo právnické osoby ve vztahu ke konkrétnímu zůstaviteli, v jehož důsledku se ten, kdo dědictví odmítl, nestane dědicem po zůstaviteli, ačkoliv jinak by se jeho dědicem stal. Účinky odmítnutí dědictví se vztahují k okamžiku zůstavitelovy smrti (§ 460 občanského zákoníku) a v případě odmítnutí dědictví se má za to, že osoba, která takový projev učinila, nikdy za dědice povolána nebyla. Pokud tedy dědic odmítne dědictví, hledí se na něj jako by v době smrti zůstavitele neexistoval a na uvolněné místo nastupují jiní dědicové (pokud existují).

V citovaném ust. § 107 odst. 2 o. s. ř. je tedy řešena otázka procesního nástupnictví při ztrátě způsobilosti být účastníkem řízení u osob fyzických. Tato ztráta nastává u fyzických osob smrtí nebo prohlášením za mrtvého. Úprava procesního nástupnictví se zde odvíjí od právního nástupnictví vyplývajícího z práva hmotného. Z toho vyplývá, že procesním nástupcem je osoba, která podle úpravy hmotného práva převzala právo nebo povinnosti, o které v řízení jde. Právním nástupcem zemřelé fyzické osoby tak jsou zpravidla její dědicové. Podle ustanovení § 460 občanského zákoníku se sice dědictví nabývá smrtí zůstavitele, ale otázka okruhu dědiců nebývá zpravidla k tomuto okamžiku jasná a její vyřešení se posouvá až do skončení dědického řízení.

V tomto konkrétním řízení je však při neexistenci závěti a odmítnutí dědictví všemi v úvahu přicházejícími dědici ze zákona zřejmé, že zde není žádný dědic, který by se stal procesním nástupcem zemřelého stěžovatele v řízení o kasační stížnosti a převzal právo nebo povinnost, o které v řízení jde, resp. do těchto práv a povinností vstoupil.

Stěžovatel tedy po zahájení řízení o kasační stížnosti ztratil v důsledku smrti způsobilost být jeho účastníkem a nemá ani žádného právního nástupce. V důsledku toho proto nejsou splněny ani podmínky řízení. Tento nedostatek podmínek řízení je přitom neodstranitelný a v řízení o kasační stížnosti nelze kvůli němu pokračovat. Proto Nejvyšší správní soud podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. odmítl kasační stížnost stěžovatele směřující proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 25. 4. 2007, č. j. 5 Ca 143/2004 – 73.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud za použití ust. § 60 odst. 3 věty první s. ř. s. ve spojení s § 120 téhož zákona tak, že žádný z účastníků nemá právo na jejich náhradu, neboť kasační stížnost byla odmítnuta.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. prosince 2013

JUDr. Jaroslav Hubáček
předseda senátu